Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1277 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ԱՊՐԻԼ 1903 — 12 ՄԱՅԻՍ 1903 „Ն. Տ.”

ՅՕ ՓԱՐԱ
ՏԱՓ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՉԻՎԼԻԼԵԿԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ՊԱՂԱ ԱԼԻ ՃԱՆՏԷՍԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՅՕ ՓԱՐԱ
ارمنجه سورهانتاق غزتهسی صاحب امتیازی د. جومك
باب عالی جاده سی نومرو ۲۰
DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՆՏ ԶԻ ՏՓՈՒԻԼ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԱՒԵԼ Է ԳՐԵԼԻՔԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը ԿԱՆԽԻԿ ղր. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՔՂԵԱՏԱՐԻ ԴԱԽՃԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ ղրչ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
ՔՂԵԱՏԱՐԻ ԴԱԽՃԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը ԿԱՆԽԻԿ Ոսկ. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ
10ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ

ԴԱՆՈՒՑՈՒԻՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.
Մէկ անգամէ աւելի յանուագրանքի համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ԼՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՌԱՒԱՕՏՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՒՕՅՍ

ԱՄՈՒՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ
ՊԱՇՏՕՆԱՊԵՍ ՁԵՌՔ ԱՌՆՈՒԱԾ

Ամուսնական հարցը օրական խնդիր դարձած է Նաբէն, Ս. Պատրիարքին պարտասած եւ Կրօն. Ժողովին անցնալ շաբթուան նիստին մէջ կարգացուած տեղեկագրով, որուն առիթ մասնաւոր բազմաթիւ նամակներ եղած էին Սեպտեմբերի ընթերցողները երկուսն ալ ինչ Պատրիարքարանի Լուսերու բաժնին մէջ։

Այսպիսի տեղեկագիր մը պատրաստուիլը, և կրօն. Ժողովին մէջ կարդացուիլը ինքզինքին նշանակութեան առարկայ դառնալը ինքնին չատ գոհացուցիչ երեւոյթ մըն է։ Կրօն. Ժողովը, այդ հանրային, ազգային հարցին վրայ կարծիքի փոխանակութիւններ կատարելէն ետքն, —հազ չէ թէ լոկ օրին մէջ ըսուած խօսքը ըլլայ առ այժմ—չատ աւելի կարեւոր բան մը ըրած է, քան այնչափ ջանալին կամ վարպետին լանջախօսութիւնը կամ մանրիլականութիւն մը տրուելէն ետքն տրուած որոշումները, և կամ զեղծ քահանայի մը տրուելիք փիլոնազրութեան պատիժին մասին կատարուած խորհրդակցութիւնները, կամ նոյն քահանային եղած ծանր կամ թեթեւ յանդիմանութիւնը։

Այս տեսակ առօրեայ զբաղումներ դժբաղդաբար սիրելին ի վեր գրաւած են մեր Ժողովներու և Խորհուրդներու ժամանակին ամենաստուար մասը։ Ուստի երբ բացառապար կը տեսնենք թէ հանրութեան ամբողջութիւնը չհանգրգռուիր մը պարզապէս ուշադրութեան առարկայ կը դառնայ Ժողովի մը կողմէ,—ինչպէս այս անգամ ամուսնական հարցը կրօն. Ժողովին կողմէ—ընական է թէ հրապարակագիրը մասնաւոր գոհութեամբ մըն է որ պիտի արձանագրէ ատիկայ։

Ու գոհ ըլլալու մասնաւոր պատճառ մը մեզի համար, այն է որ անկիրն է ցանց յայտնած այն երկիւղը թէ կրօն. Ժողովին մէջ կատարուած կարծիքի փոխանակութեան միջոցին դժուարութիւն կրնայ յառաջանալ ուզուած ըլլայ ամուսնական խնդիրներու կարգադրման համար պատրաստուած տեղեկագրին մասին։ Ընդհակառակն, ինչպէս գըրուած է երկ. Ս. Պատրիարքին պատրաստած գիրը մեծապէս գնահատուած է Ժողովոյ անդամներուն կողմէ, որոնց դիտողութիւնը կը կայանայ միմայն այս կէտին մէջ որ, խնդրոյն մասին կարծիքը առնուի կրօնական Ժողովէն բարձր գտնուող օրինական եկեղեցական Ժողովին կամ Գերնա Եպիսկոպոսներուն։ Եթէ բանաւոր դիտողութիւն մըն է այն, նկատի առնելով մեր մէջ ամուսնական հարցին այնքան բարդ ու կնճռոտ հանգամանքը, քանի որ կրօնական, անուանական, բարոյական ու նիւթական չատ մը կարեւոր տեսակէտներ կան լուրջ քննութեան և ուսումնասիրութեան արժանի։

Արդէն խնդրոյն բազմակողմանի հանգամանքը մինչեւ հիմայ պատճառ եղած էր, որ Պատրիարքարանի պաշտօնական մարմինները չմօտենան աւտր, հակառակ լրագրական այնքան հրատարակութիւններու, որով կը պահեցուցէին ընտանեկան խզճալի վիճակներ, կաւագին ապաւորութիւն մը ընելով ընթերցողին վրայ։

Բայց վերջին ժամանակներս խնդրին ահռելի չափերը ստանալը, մուլի 3000 լեռնակիներուն վատ, որոնց մասին այնքան գրուեցաւ ապարդիւն կերպով, ընտանեկան կեանքի խանգարման նշաններ տեսնուիլ սկսան նաեւ Արքեդրի և Վանայ կողմերէն, որոնց տեղապահներուն տեղեկագիրները կը փաղանին Պատրիարքարանիդիւանաւորներուն, և ուրիշ չատ կողմերէ ալ, ուրկէ տեղեկագրուած էրկի կնկան մասնակի դէպքերը կը վախցուի թէ մի գուցէ աւելնան, բազմապատկուին հետզհետէ։ Մինչ կողմէ սկսաւ լսուիլ մերթ ընդ մերթ Ս. Հայրապետին կողմէ ամուսնալուծական կոնդակները ղրկուիլը՝ յանուն այս կամ այն գաւառի առաջնորդին։ Երզրումի Առաջնորդ Զաքէն Ծ. Վ.ի կողմէ ուղղակի Ս. Հայրապետին եղած դիմումը և եկած ամուսնալուծական հրամանը յայտնի է։ Երկէ ալ Պատրիարքարանի Լուսերուն մէջ կը կարդացուէր թէ Ս. Հայրապետը ամուսնալուծական այդպիսի հրաման մը ղրկեր է յանուն Կիսարիոյ առաջնորդ Տ. Տրդատ եպիսկ.ի։

Ժամանակին իրաւամբ դիտուեցաւ թէ Երզրումի առաջնորդը կարգապահութեան հակառակ վարուած է ուղղակի ինքը դիմելով Էջմիածնի Ս. Հայրապետին, մինչ այդ դիմումը Պատրիարքարանի միջոցով պէտք է ըլլար։ Զգիտենք թէ Տ. Տրդատ Սրբազանի անունին եկած ամուսնալուծական կոնդակն ալ, ի՞նչպիսի դիմումի մը արդիւնքն է։ ուղղակի՞ թէ Պատրիարքարանի միջոցաւ։

Ամէն պարագայի մէջ, ղրկուած գաւառային տեղեկագիրներէն, եւ Ս. Հայրապետին կողմէ մերթ ընդ մերթ արուած ամուսնալուծական որոշումներէն կը հասկըսւի թէ ամուսնական հարցը այն խնդիրներէն է, որոնց անյապաղ կարգի կանոնի տակ դրուիլը անհրաժեշտ կը դառնայ։ Որով օրէնքի մը, կարգադրութեան մը չգոյութիւնը ոչ միայն սուր հանգամանք մը պիտի տայ գործին, այլեւ կը վախնանք թէ առիթ պայ աւելի՛ եւս չաճապաղուն կարգապահական թերութիւններու՝ այս ու այն առաջնորդին կամ տեղապահին կողմէ։ Ու դիւրաւ կրնայ հասկցուիլ թէ ո՛ւր կ'երթայ ասոնց վերջը, ընտանեկան բարոյականի ու նոյն իսկ մեր անտեսական կանքին տեսակէտով։

Մենք չենք երեւակայեր թէ մեր եկեղեցականներուն կողմէ լուրջ ուշադրութեան առնուած մարդոց տկարութեան հանգրգռուիլը, եւ ասով երեւան կը հանէ Տիկին Իսմպէռի հակայական յաղողութեան գաղտնիքներէն մէկը։ Այդ կինը աչքարկի դէմ կեցաւ, եւ որովհետեւ անթեղելի յամառութիւն մը, աննուաճ կամք մը, անխռով անտարբերութիւն մը, անդուլ եւ անխոնջ գործունէութիւն մը ունէր, անվերջ քաշաարտութիւն մը ունէր, անդրեպ մը աւելի բան մըն էր թուլամորթութեան, տկարութեան եւ վախկոտութեան համար որոնք միչակ մարդու մը յատկութիւններն են։ Երկաթէ ամանին եւ հողէ ամանին հին պատմութիւնն էր նորէն որ կը կրկնուէր։

Տիկին Իսմպէռի եւ մարդկութեան միջեւ մղուող այս պայքարին մէջ երկաթէ ամանը կինն էր, իսկ կաւէ ամանը՝ մարդը։

Ահաւասիկ անձնապահին հրաժեշտի նամակը.—

«Վարչական խորհուրդին.

«Երկար տանել ի վեր մեր դրամատունը դրամ կուտայ ելմտական Դիւանին նախագահին (վերջերս մեռած) զաւակ Ֆրէտերիք Իսմպէռի ընտանիքին, դատավարութեան մը համար որուն չնորհիւ ահագին ժառանգութեան մը, ութսուն միլիոն ֆրանքի (3,000,000 անգլ. ոսկի) պէտի տիրանան։ Այդ գումարը, որուն միակ ասանդապահը Իսմպէռները իրենք են, ֆրանսական արժեմուղիներէ կը բաղկանայ։ դատը չատուած է—և կրնանպէս չատուած—1892ին ի վեր. 1892 Յունվ. 11ի վերաքննիչ տատանին մէկ հրամանագիրը, որ իրենց թղթապահակին մէջ կը գտնուի, խիստ յատակ կերպով պիտի ցուցնէ ասիկա ձեզի։

«Սակայն և այնպէս, իրաւունքը սա էր դատը վարողները—օտարականներ—ազատ քաղելով օրէնքին չնորհած պայմանաժամերէն, յաղողական գործը տանեն տանեն քաշքշել մինչեւ անցեալ հոկտեմբեր 26։ Հիմայ գործը լմնցած է, և չատ չանցած պահանջատէրերը պիտի տանան իրենց առնելիքը։ Եթէ ողջ մնամ, միայն ես ձեզի պիտի տանեմ այդ հարստութեան վարչութիւնը, և կրնաք հասկնալ թէ ի՛նչ մեծ ազդեցութիւն պիտի տայ տանիկա մեր դրամատան. բայց ինքզինքս այնչափ գէշ, ա՛յնչափ ղզուած կը զգամ այսչան նեղութիւն կրելէն վերջը որ, կ'ուզեմ, եթէ ո եւ է արկած մը պատահի ինծի, հրահանգներ տալ ձեզի թէ ամենէն չահաւոր եղանակը ո՞րը պիտի ըլլայ՝ գրամատան հաշուեյարդարութեան մասին։

. . . . . .

«Իսմպէռեան խնդիրը հաշուեյարդարութեան թանալին է.ատոր վերաքերեալ վաւերաթուղթերը ամբողջ են, պէտք է վատահ ըլլաք և տեսնէք գանոնք. պիտի տեսնէք թէ անոնք կատարելապէս պիտի գոհացնեն ձեզ, և անոնց մէջ պիտի գտնէք Իսմպէռներու փաստաբանին անունը։ Անոր գացէք, և առանց մեր պահանջին գումարը յայտնելու, իր կարծիքը առէք այս աղերը պիտի տանան իրենց առնելիքը։ Եթէ ողջ մնամ, միայն ես ձեզի պիտի տանեմ այդ հարստութեան վարչութիւնը, և կրնաք հասկնալ թէ ի՛նչ մեծ ազդեցութիւն պիտի տայ տանիկա մեր դրամատան. բայց ինքզինքս այնչափ գէշ, ա՛յնչափ ղզուած կը զգամ այսչան նեղութիւն կրելէն վերջը որ, կ'ուզեմ, եթէ ո եւ է արկած մը պատահի ինծի, հրահանգներ տալ ձեզի թէ ամենէն չահաւոր եղանակը ո՞րը պիտի ըլլայ՝ գրամատան հաշուեյարդարութեան մասին։

. . . . . .

«Իսմպէռեան խնդիրը հաշուեյարդարութեան թանալին է. ատոր վերաքերեալ վաւերաթուղթերը ամբողջ են, պէտք է վատահ ըլլաք և տեսնէք գանոնք. պիտի տեսնէք թէ անոնք կատարելապէս պիտի գոհացնեն ձեզ, և անոնց մէջ պիտի գտնէք Իսմպէռներու փաստաբանին անունը։ Անոր գացէք, և առանց մեր պահանջին գումարը յայտնելու, իր կարծիքը առէք այս

ԳԱՒԱՌԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Հին բարքեր ու նոր բարքեր.— Նոր գեղեզմանատուն։

Ս. Աստուածորդը այս տարի Մարզուան անցուց Զատիկը, փոխանորդաբար ղրկելով մեզ Տ. Նիկողայոս Ծ. Վ. Քահանիւլեանը, որ Տ. Երուանդ Վ.ի հետ քէ՛ Սեաց չարքեան արարողութիւններուն և քէ՛ Զատկի հանդիսաւոր օրերուն իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ մէջ պարբերաբար ներկայ գտնուելով, իրենց քարոզներով և Ս. Պատարագներով հոգեւորապէս մխիթարեցին հաւատացեալները։

Ժողովուրդը չմոռցաւ Զատկի առաւօտեան չնորհաւորական այցելութիւնը տալ իր ազգականներուն և բարեկամներուն։ Փոքրագոյ պարականութիւն մը՝ զոր վերջին տարիներս մէջ աւելի անթերի կատարելու ձգտումը կը տեսնուի։ Տարիներ առաջ այցելուներուն կը հրամցուէին օղի և երեսին ալ գինի, մասնաւոր սեղան դնելով. բարեբաղդաբար Զատկի առիթիւ ոգելից ըմպելիք հրամցուելու գէշ սովորութիւնները վերցան, և փողոցներու անկիւններն ալ՝ իրենց ինքնութիւնը կորնչուցած անսովոր հիւրերէ ազատեցան։

«Վարչական խորհուրդին.

«Երկար տանել ի վեր մեր դրամատունը դրամ կուտայ ելմտական Դիւանին նախագահին (վերջերս մեռած) զաւակ Ֆրէտերիք Իսմպէռի ընտանիքին, դատավարութեան մը համար որուն չնորհիւ ահագին ժառանգութեան մը, ութսուն միլիոն ֆրանքի (3,000,000 անգլ. ոսկի) պէտի տիրանան։ Այդ գումարը, որուն միակ ասանդապահը Իսմպէռները իրենք են, ֆրանսական արժեմուղիներէ կը բաղկանայ։ դատը չատուած է—և կրնանպէս չատուած—1892ին ի վեր. 1892 Յունվ. 11ի վերաքննիչ տատանին մէկ հրամանագիրը, որ իրենց թղթապահակին մէջ կը գտնուի, խիստ յատակ կերպով պիտի ցուցնէ ասիկա ձեզի։

«Սակայն և այնպէս, իրաւունքը սա էր դատը վարողները—օտարականներ—ազատ քաղելով օրէնքին չնորհած պայմանաժամերէն, յաղողական գործը տանեն տանեն քաշքշել մինչեւ անցեալ հոկտեմբեր 26։ Հիմայ գործը լմնցած է, և չատ չանցած պահանջատէրերը պիտի տանան իրենց առնելիքը։ Եթէ ողջ մնամ, միայն ես ձեզի պիտի տանեմ այդ հարստութեան վարչութիւնը, և կրնաք հասկնալ թէ ի՛նչ մեծ ազդեցութիւն պիտի տայ տանիկա մեր դրամատան. բայց ինքզինքս այնչափ գէշ, ա՛յնչափ ղզուած կը զգամ այսչան նեղութիւն կրելէն վերջը որ, կ'ուզեմ, եթէ ո եւ է արկած մը պատահի ինծի, հրահանգներ տալ ձեզի թէ ամենէն չահաւոր եղանակը ո՞րը պիտի ըլլայ՝ գրամատան հաշուեյարդարութեան մասին։

. . . . . .

«Իսմպէռեան խնդիրը հաշուեյարդարութեան թանալին է. ատոր վերաքերեալ վաւերաթուղթերը ամբողջ են, պէտք է վատահ ըլլաք և տեսնէք գանոնք. պիտի տեսնէք թէ անոնք կատարելապէս պիտի գոհացնեն ձեզ, և անոնց մէջ պիտի գտնէք Իսմպէռներու փաստաբանին անունը։ Անոր գացէք, և առանց մեր պահանջին գումարը յայտնելու, իր կարծիքը առէք այս

Մեր բարքերէն մին յատկանշող գործ մըն է այս, զոր ժամանակը իր անփոփոխ անյողդող ընթացքին մէջ կատարած է և կը կատարէ, պատուաստելով հին բարքերը նորերով։

Ու սակայն նախապաշարումի դարերէն և հին սովորութիւններէն մնդի կը մնան տակաւին չատ բաներ, որոնց պատուաստը առայժմ բռնելու հատկանակնութիւն չկայ։ Հետեւաբար մեր ամէն բարքերուն, դիտաւորեալին, խօսուածքին, ըմբռնումներուն և սովորութիւններուն մէջ աւելի կամ նուազ չափով հինին ու նորին մէջ տարուբերող ժողովուրդ մըն ենք։

Դիտէ՛ք սա մարդը։ անոր վրայ պիտի անմնա հին և նոր ճաշակով տարազներ, ինչպէս նաեւ հին և նոր գաղափարներ։ Տե՛ս սա կինը՝ որ եւրոպական նոր ձեւով չրջազգեստ մը հագած է, առանց ուղելու այդ զգեստին վրայէն զարգսկիի երկայն չղթայ մը ձգելու նիւն վայելքէն զրկուիլ։

Նէտ մարդ տանէք մը, հանդիսի մի ակնարկիչ կը հանդիպի նորի եւ հինի խառնուրդ մը. և ասիկայ՝ ոչ միայն տան կահաւորութեան մէջ, այլ քա հիւրընկալութեան, դարձող խօսակցութեան և տեղւոյն ապառներուն ու կենցաղութեանց մէջ։

Կրթութեան կարեւորութիւնը չեմ՝ քիչ չատ զարգացած անհատի մը առջեւ. նոր մարդը կը գործէ իսկոյն և յորացած խնդիրը զգալի լաւ կը պարզուի։ Սակայն երբ ըսես իրեն. «Բարեկամս, գործոյն համար նեաէր մը կատա՞ք», իբրեւ պատասխան երեսը կը չարձէ։ Ահա հին մարդը։

Այսպէս, տասը տարիներէ ի վեր նորը սիրելու և օրինակելու ձգտում մը կայ մեր մէջ, հինին փարած մնալով հանդերձ։

Սխալ չհակասելու համար աւելորդ նենք թէ՝ հին ըսելով կը մտանանչենք քնիկ այն բարքերը ու սովորութիւնները, որոնց մեծաւ կը տեսնենք ամէն օր առողջապահական տեսակէտով, և որոնք քաղաքակրթութեան հոսանքին մղուելէ ետքը ժողովուրդներ մը ընթացքին հետ խառը կը համեմատին։

* * * Մեր ժողովրդեան դէպ ի նորը ձգտումին և ըմբռնումներուն քիչ չատ փոխուած ըլլալուն վստահելով, այս անգամ Թաղ. Տորթուրդը գովելի ձեռնարկ մը ունեցաւ, ննջեցեալները քաղաքէս դուրս թաղելու սովորութեան վերջ տալու։ վասն զի ինչպէս գաւառային չատ անկիւններու մէջ, հոս ալ մեռելներու մարմինները կը հանգչին եկեղեցիներու բակերուն մէջ։

Թանիցս արգիլուած է եկեղեցւոյ բակին ներս մեռել թաղելը. սակայն իր պապերուն քովինը հանգչելու փափաքով ասանդական վաղեմի սովորութիւններուն չեմ պաշտպան մեր ժողովուրդը չէ համակերպած։ Ուստի այս անգամ առանց այդ արգելքին, այլ միայն անհատին զգայմանը կոչում ընելով, քաղաքէս 10 վայրկեան հեռաւորութեամբ ընդարձակ դաշտի մը գեղեցիկ տեղը տրուեցաւ, ուսազան, աղբիւր ևն. չինուելով և Ս. Խաչ անուամբ մկրտուելով։

Անկեալ կիրակի, 14 ապրիլ, ժողովրդեան հոծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր Մայր-եկեղեցւոյ մէջ, Հոն Տ. Երուանդ Վ. հակիրճ բանախօսութեամբ մը կրցաւ լուսական համոզել թէ առողջապահիկ օրինաց հակառակ է եկեղեցիներու բակերուն մէջ մնալ մեռելը և «մանաւանդ», ըսաւ, մեր երկաւ գպրոցները այդ բակերուն չորը գտնուելով, մեռելոթաղի արարողութիւնը մանուկներու հոգիներուն մէջ անսէր տպաւորութիւն մը կը թողու, թանաւորելով անոնց մանկական երկնաւիկ ժամերը»

Նոր գերեզմանատան հողին գնման պատճառ եղողներու համար հոգեհանգստեան պատարագ կատարելէ յետոյ, Ներսէսեան վարժարանաց սաները, Տ. Երուանդ Հայրը, երեք եկեղեցիներու քահանաներ ու ժողովրդական խումբ մը բազմութիւն մը թափոր կազմելով գացինք նոր գերեզմանատունը, ուր մասնաւոր Աւետարանիներով անգատանի և չորի օրհնութիւններ կատարուեցան։ Նաեւ Պահպանիչ ըսուեցաւ գործը գերեզման աչխատողներուն վրայ, որոնց գլխաւորը՝ Դուկաս էֆ. Սալեան՝ Առենապետ Միաց. Թաղ. Տորթուրդ, իր չանքերուն պատուը վայելողի անպատեհ գոհունակութեամբ կ'ընդունէր ժողովրդեան չերմ չնորհակալութիւնը։

Ամասիա ԹՂԹԱԿԻՑ

Տ. ՏՐԴԱՏ ԵՊԻՍԿ.
ԵՒ
Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՐԴԱՐԱՆԸ

Կաթողիկոսական հրամանը, այսօր, կէսօրէն վերջ միայն կրցաւ հասնիլ կեսարիոյ Ս. Առաջնորդին, ծանուցանելով Էջմիածնի Աթոռին կողմէն ներկայ գտնուիլ Սիս, Տ. Խապայեան Սրբազանին օծման հանդէսին, որ պիտի կատարուի վաղը։

Երեւանէն՝ Կեսարիա, եօզգատի վրայով, աւելի օրէն հասած է հեռագիրը։

Տ. Տրդատ Սրբազան արդէն ուրբը օր առաջ ատացած էր Պատրիարքարանի հեռագիրը՝ նոյնը ծանուցանող, որուն մէջ սակայն չէր յիշուած հրամանին Ս. Կաթողիկոսէն ըլլալը։

Ինչ որ ալ ըլլայ, մեր Ս. Առաջնորդը հակառակ Ս. Հայրապետին և իր ալ բաղձանքին, պիտի չկրնար պատասխանել պատուաւոր այս հրաւէրին, հին եւ ծանօթ հիւանդութեանը պատճառով, որ գարունի այս ղեհուն օրերուն, սկսած է զինքը նեղել դարձեալ։ Ապագային պէս վանք պիտի փոխէ, վարժարանին չհիւանդնան վերջանալը տեսնելու, հոգեցունց ատրախութիւնով մը։

Առանց չլացնող ոեքլամներու, առաքինութեան մասին, եւ եթէ ձեր պահանջը կատարելապէս ապացուցուի, փաստաթուղթ հաստատուած պիտի խնդրէ ձեզմէ դատարանի չդիմել։ Ասիկա քաղաքային դատ մը ըլլալով, օրինական միջոցները աւելի չապաղում յառաջ պիտի բերեն, և թերեւս կրնան տեղանաւորական վէճեր ծագիլ»

«Իսմպէռեան դործին վերջին քնաննը պիտի վճարեն— այդ մասին խոսուած առած եմ իրենցմէ— և երբ գործը կարգադրուի, բաւական դրամ պիտի ունենաք ոչ միայն բոլոր աւանդները, այլ եւ դրամագլուխին մէկ մասը հատուցանելու. որովհետեւ իմ համոզումս այն է թէ պէտք է դրամագլուխին վերադարձ առ առաւելն հարիւրին 25էն 30 վճարով առնէք ձեր պահանջը։

«Ներեցէք իմ սխալ դատողութեանս. ես իմ կեանքովս կը տուժեմ զայն։ Իմ վրաս փոխոխութիւն մը տեսած ըլլալու էք. ա՛լ չպիտի կրնամ ապրիլ։ Շատ չանցած թողած պիտի ըլլամ այս կեանքս, որովհետեւ առողջութիւնս

ՄԵՔԵՆԱԳՈՐԾ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
ՅՈՒՅԱՇԱՆԴԵՍ ՄԸ

Դժուար էր հաւատալ թէ՝ դեռ տասը տարի առաջ Թուրքիոյ մէջ այնքան համեստ պայմաններով սկսած գործ մը, այսօր առանց այնքան ընդարձակ կոթիւն, Պոլսոյ ծառայասիրդ հաստատութիւններու (Etablissement) կարգին մէջ մտնելու չափ։ Համեմատաբար կարճ ժամանակի մէջ կարեւոր դիրք և ընդարձակութիւն տացած ձեռնարկի մը երբ կը հանդիպինք, առաջին անգամ կը խորհինք թէ դրամագլուխը ինչ մեծ հրաշքներ կը գործէ, և եթէ այդքան գումարներ մեր արտադրութեան տակ ունենայինք, կրնայինք նոյնչափ կարեւոր գործեր եւ րնաւն հանել։ Սակայն իւրաքանչիւր փորձառութեան, պիտի ըսենք որ այս տեսութիւնները ամէն պարագայի մէջ ճիշդ չեն. դրամը չէ միայն որ այդ մեծ արդիւնքները յառաջ կը բերէ, այլ գործելու եղանակին գիտակցութիւնը, գործին մէջ ընտրուած ուղղութիւնը, գործը արժեցնելու և ծանօթացնելու կերպերը. ահաւասիկ պայմաններ՝ որոնցմով չատ չենք զբաղիր մենք, սակայն ատոնք որ կ'ուսումնասիրեն զանոնք մեծ արդիւնքներ յառաջ կը բերեն։

կորնչուելէ այս պայքարին մէջ, ըսպասելով այն խոստացեալ օրուան որ պէտք էր գար 1892ին։

«Իսմպէռեան գործին վախճանին ըսպասեցէք, բուռն միջոցի մը դիմելէ առաջ։

«Վերջացնելու համար, նորէն կը խնդրեմ որ հազար անգամ ներէք ինծի, ներէք իմ պատճառած նեղութիւններուս։ Ասիկա իմ կեանքս արժեց, որովհետեւ զղուած եմ այս պայքարէն և այն խղճի խայթէն թէ նեղութիւններ պատճառեցի ձեր ամենուն՝ որ այնչափ բարեացակամութիւն ցուցուցիք ինծի. նեղութիւններ, սակայն, որոնք վստահ եմ թէ առժամանակեայ պիտի ըլլան։

ԻՒՒԱՒ»

(Շարունակելի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Դր. Ս. ԱՍԼԷՆ (8)

Իր մեծ հիացումն էր, ինչպես ասացի, Գալաթիայի մասին գրքերը։ Ամեն անգամ, որ ես նրան տեսնում էի, նա ինձ հարցնում էր, թե ինչ նոր բան եմ կարդացել այդ մասին։ Ես նրան պատմում էի այն, ինչ որ գիտեի, և նա ինձ ասում էր, թե ինչ է ուզում իմանալ։ Ես գնում էի գրադարան, գտնում էի նրան հետաքրքրող գրքերը, կարդում էի նրա համար և նրան պատմում էի կարդացածս։

ԱՅԼԵՎՍ ՀԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՊԱՀԱՐԱՆ

Ա. Ս. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ Ի. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

Ի ԳԻՏԵՆԱՑ ՀՈՅԱԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՒՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ա. Ս. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ Ի. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

ԳՈՒՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ի ԳԻՏԵՆԱՑ ՀՈՅԱԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՊԱՀԱՐԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՀՈՒ ԱՂԵՏԸ

20.

— Ըստ ան՞դր,

— Ան ան՞դր ալ ոչինչ ունի ըսելիք, ինչպէս ես ալ ոչինչ ունիմ ըսելիք, ուստի ես ալ կ՚երթամ։

Ու Ռուբէն ելաւ, ետ դարձաւ, ու ետ նայելով, որ Մարիամ իրեն չէր նայեր, ինքն ալ ետ չնայեցաւ, ու դուրս ելաւ։

Մարիամ ոտքի ելաւ, ու ինքզինքը ձգեց բազկաթոռին վրայ, ու ձեռքերը ծալեց, ու գլուխը ետ ձգելով, սկսաւ մտածել։

Ինչո՞ւ Ռուբէն այսպէս յանկարծ փոխուեցաւ։ Ինչո՞ւ ան ալ ինքզինքը կորսնցուցած կ՚երեւնար։ Ինչո՞ւ ան ալ ոչինչ ունէր ըսելիք։ Ինչո՞ւ ան ալ կ՚ուզէր երթալ։ Ինչո՞ւ ան ալ ետ չնայեցաւ։ Ինչո՞ւ ան ալ ետ չդարձաւ։

Ինչո՞ւ ան ալ ետ չդարձաւ։

Ինչո՞ւ ան ալ ետ չդարձաւ։